

RECHTSPRAAK JURISPRUDENCE

VERVOER/TRANSPORT

HOF VAN CASSATIE 24 APRIL 2008

WEGVERVOER

Borgtocht van de vervoerder – K.B. 7 mei 2002 – Nieuwe regeling – Werking in de tijd

Het K.B. dd. 7 mei 2002 is niet van toepassing op aanspraken die voor de inwerkingtreding ervan werden vastgelegd.

WEGVERVOER

Borgtocht van de vervoerder – K.B. 18 maart 1991 – Waarborg – Schulden – Werkzaamheden – Begrip – Ondervoerder – Verbintenissen van de vervoerder

Voor de toepassing van het koninklijk besluit van 18 maart 1991 tot vaststelling van de voorwaarden inzake de toegang tot het beroep van ondernemer van nationaal en internationaal goederenvervoer over de weg, wordt onder de door een onderneming van nationaal en internationaal goederenvervoer over de weg uitgeoefende werkzaamheden waaruit schulden voortspruiten die door de borgtocht gewaarborgd zijn, begrepen elk vervoer van zaken voor rekening van derden tegen vergoeding bedoeld; de verbintenis van de vervoerder jegens een ondervoerder op wie de vervoerder een beroep heeft gedaan, is geen verbintenis die het gevolg is van een door de vervoerder uitgevoerd vervoer.

NV Transport door middel van het gecombineerd Rail-Weg Systeem (TRW)/NV KBC Bank en BVBA Transport Verthriest & Zoon

Zet.: E. Waûters (voorzitter), E. Dirix en A. Smetryns (raadsheren)

O.M.: Ch. Vandewal (advocaat-generaal)

Pl.: Mrs. J. Kirkpatrick en J. Verbist

I. Rechtspleging voor het Hof

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 1 december 2005 gewezen door het hof van beroep te Antwerpen.

Raadsheer Eric Dirix heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Christian Vandewal heeft geconcludeerd.

TRANSPORT PAR ROUTE

Cautionnement du transporteur – A.R. 7 mai 2002 – Nouvelle réglementation – Application dans le temps

L'A.R. du 7 mai 2002 ne s'applique pas à des prétentions datant d'avant son entrée en vigueur.

TRANSPORT PAR ROUTE

Cautionnement du transporteur – A.R. 18 mars 1991 – Garantie – Dettes – Activités – Notion – Sous-traitant – Engagements du transporteur

Pour l'application de l'arrêté royal du 18 mars 1991 fixant les conditions d'accès à la profession de transporteur de marchandises par route, dans le domaine des transports nationaux et internationaux, on entend par activités exercées par une entreprise de transport national et international de marchandises dont résultent des dettes qui sont couvertes par le cautionnement, tout transport rémunéré de choses pour compte de tiers; l'obligation d'un transporteur à l'égard d'un sous-traitant auquel le transporteur a fait appel, n'est pas une obligation qui est la conséquence d'un transport effectué par le transporteur.

II. Cassatiemiddel

De eiseres voert in haar verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

– artikel 17 § 1 van het koninklijk besluit van 7 mei 2002 betreffende het vervoer van zaken over de weg.

Aangevochten beslissing

Gevat met overeenstemmende besluiten van partijen waarbij de eiseres uiteenzette (1) dat zij o.a. in september 1997 en eerder een groot aantal transporten per spoor tussen Antwerpen-Schijnpoort, Brussel of Genk-Eurotunnel en Perpignan of Hendaye voor rekening van de wegvervoerder Vlitrex uitgevoerd had; (2) dat de verweerster zich in uitvoering van het koninklijk besluit van 18 maart 1991 borg had gesteld namens de NV Vlitrex ten belope van 2.500.000 BEF; (3) dat ondanks een uitvoerbaar vonnis waarover de eiseres lastens de NV Vlitrex beschikte, en na het faillissement van laatstgenoemde, de verweerster niettemin weigerde de borg aan de eiseres te storten aangezien er, luidens de verweerster, niet voldaan werd aan de voorwaarden om een beroep te kunnen doen op de borgstelling, oordeelt het arrest dat de vordering ongegrond is alhoewel krachtens artikel 17 § 1, 2° van het toepasselijke koninklijk besluit van 7 mei 2002 de borg strekt tot dekking van de schulden die voortvloeien uit de vervoerovereenkomsten, zowel de hoofdovereenkomsten als de overeenkomsten van onderaanneming, gesloten door de onderneming.

Deze beslissing steunt op de volgende motieven:

“Het (hof van beroep) dient de vordering van (de eiseres) dan ook te beoordelen in het licht van de bepalingen van het koninklijk besluit van 7 mei 2002. De schuldvordering die ten grondslag ligt aan de aanspraken van (de eiseres) spruit weliswaar voort uit een contract van onderaanneming maar blijkt geen uitstaans te hebben met een vervoer over de weg. Volgens artikel 3 van de wet van 3 mei 1999 betreffende het vervoer van zaken over de weg is deze wet enkel van toepassing op vervoer over de weg. Het koninklijk besluit van 7 mei 2002, genomen in uitvoering van voornoemde wet is eveneens slechts toepasselijk op vervoer over de weg. De prestaties geleverd door (de eiseres) hebben uitsluitend betrekking op transporten via het spoor. De schuld van Vlitrex die hierdoor is ontstaan valt niet onder de toepassing van het koninklijk besluit van 7 mei 2002 zodat (de eiseres) geen aanspraak kan maken op betaling door de borg.”

Grievens

Artikel 17 § 1 van het koninklijk besluit van 7 mei 2002 stelt: “De borgtocht bedoeld in artikel 14 dient in zijn geheel om de schulden van de onderneming te waarborgen voor zover zij opeisbaar werden tijdens de periodes bedoeld in § 2 en voor zover zij voortvloeien uit:

1° de levering aan de onderneming van de volgende materiële goederen en diensten, voor zover zij dienen voor de uitvoering van de in artikel 3, 1° en 2° van de wet bedoelde werkzaamheden: a) de banden alsook de andere onderdelen en de verplichte toebehoren van de voertuigen; b) de herstelling en het onderhoud van deze voertuigen; c) de prestaties van het rijdend personeel;

2° de vervoerovereenkomst, zowel de hoofdovereenkomsten als de overeenkomsten van onderaanneming, gesloten door de onderneming;

3° (...)

De borgtocht strekt zich uit tot al hetgeen bij de hoofdschuld en haar invordering komt.”

Het tweede lid van de eerste paragraaf van het hierboven vermelde artikel stelt niet als voorwaarde dat de onderaanneming, die in het kader van het door de initiële vervoerder, in casu Vlitrex, aangegane wegvervoer met een derde, zelf een wegvervoer zou moeten zijn.

Door te beslissen dat enkel wanneer de onderaanneming gekwalificeerd kan worden als een wegvervoer, de onderaannemer een beroep kan doen op de borgstelling, schendt het arrest artikel 17 § 1, 2° van het koninklijk besluit van 7 mei 2002.

III. Beslissing van het Hof

Beoordeling

1. Uit het bestreden arrest en het vonnis van de eerste rechter waar de appelrechters naar verwijzen, blijkt dat:

- de verweerster een borgstelling verleende ten gunste van de wegvervoerder NV Vlitrex volgens het koninklijk besluit van 18 maart 1991;
- de verweerster deze borgstelling heeft opgezegd op 9 januari 1998;
- de eiseres op 5 maart 1998 een beroep deed op de borgstelling van de verweerster;
- de schuldvordering van de eiseres betrekking heeft op het vervoer per spoor uitgevoerd door de eiseres als ondervervoerder van de NV Vlitrex.

2. Krachtens artikel 21 van het koninklijk besluit van 18 maart 1991 tot vaststelling van de voorwaarden inzake de toegang tot het beroep van ondernemer van nationaal en internationaal goederenvervoer over de weg, strekt de in artikel 18 bedoelde borgtocht tot waarborg van de schulden van de onderneming die voortspruiten uit de uitoefening van het beroep van ondernemer van goederenvervoer over de weg.

Hieronder is begrepen elk vervoer van zaken voor rekening van derden tegen vergoeding. De verbintenis van de vervoerder jegens een ondervervoerder op wie de vervoerder een beroep heeft gedaan, is geen verbintenis die het gevolg is van een door de vervoerder uitgevoerd vervoer.

3. Artikel 17 § 1, 2° van het koninklijk besluit van 7 mei 2002 betreffende het vervoer van zaken over de weg, bepaalt dat de borgtocht bedoeld in artikel 14 dient om de schulden van de onderneming te waarborgen die voortvloeien uit de vervoerovereenkomst, zowel de hoofdovereenkomst als de

overeenkomsten van wettelijke onderaanneming, gesloten door de onderneming.

Met dit koninklijk besluit wordt een nieuwe regeling uitgewerkt.

Krachtens artikel 70 van dit koninklijk besluit, worden de borgtochten die werden gesteld overeenkomstig het koninklijk besluit van 18 maart 1991, wat hun bedrag en hun gevolgen betreft gelijkgesteld met deze bepaald onder de toepassing van het koninklijk besluit van 7 mei 2002.

4. Een nieuwe wet is in beginsel niet alleen van toepassing op de toestanden die na haar inwerkingtreden zijn ontstaan, maar ook op de toekomstige gevolgen van de onder de vroegere wet ontstane toestand, die zich voordoen of voortduren onder vigueur van de nieuwe wet.

De toepassing van de nieuwe wet vermag echter geen afbreuk te doen aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten.

In zake overeenkomsten blijft echter de oude wet van toepassing, tenzij de nieuwe wet van openbare orde is of uitdrukkelijk de toepassing ervan voorschrijft op de lopende overeenkomsten.

De artikelen 17 § 1, 2° en 70 van het koninklijk besluit van 7 mei 2002 raken de openbare orde niet en schrijven niet voor dat zij van toepassing zijn op, zoals te dezen, reeds bij het ingaan van de nieuwe wet ingetreden toestanden.

5. Op grond van de voormelde in de plaats gestelde redenen beslist het arrest, dat vaststelt dat de aanspraak reeds werd vastgelegd op 5 maart 1998, naar recht dat de eiseres geen aanspraak kan maken op de door de verweerster verstrekte borgstelling.

Het middel dat aldus, al was het gegrond, niet tot cassatie kan leiden is bij gebrek aan belang niet ontvankelijk.

(...)

Noot

Nieuwe perikelen inzake de verplichte borgstelling in het wegvervoer

M. Godfroid¹

1. Het aangevochten arrest van het hof van het hof van beroep te Antwerpen d.d. 1 december 2005 had geoordeeld dat de borgtochten, gesteld bij toepassing van artikel 70 van het koninklijk besluit van 7 mei 2002, waarvan het arrest de tekst weergeeft, moeten worden gelijkgesteld met borgtochten zoals uitgesteld onder het koninklijk besluit van 2002. Het hof van beroep te Antwerpen had geoordeeld dat, onder de gelding van dit koninklijk besluit, de borgtocht weliswaar de schulden voortvloeiend uit de onderaanneming omvat, doch enkel voor zover het gaat om een onderaanneming van vervoer over de weg.

De aan het Hof van Cassatie gestelde vraag bestond er in te bepalen of in het kader van het koninklijk besluit van 7 mei 2002, de onderaannemer zelf een wegvervoer zou moeten uitvoeren opdat hij zou kunnen genieten van de borgstelling ter voldoening van zijn schuldvordering op een wegvervoerder.

2. Het arrest bevestigt, bij wijze van substitutie van motieven, dat luidens het algemeen rechtsbeginsel van de niet-retroactiviteit van de wet (art. 2 B.W.) de nieuwe wet in de regel niet enkel van toepassing is op toestanden die na haar inwerkingtreding ontstaan, maar ook op de toekomstige gevolgen van de onder de vroegere wet ontstane toestanden, die zich voordoen of voortduren onder werking van de

nieuwe wet, voor zover daardoor geen afbreuk wordt gedaan aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten. De nieuwe regeling is daarom niet van toepassing op de borgtochten waarop beroep werd gedaan vóór de inwerkingtreding van het nieuwe koninklijk besluit².

Het hof komt dus niet tot de gestelde vraag en het arrest spreekt zich dus niet uit over de draagwijdte van de borgtocht onder de toepassing van het K.B. d.d. 7 mei 2002.

3. Is het oordeel van het hof van beroep, dat in geval van toepassing van het nieuwe koninklijk besluit van 7 mei 2002 op de door de wegvervoerder gestelde borgtochten, de schuldvordering van de onderaannemer uitstaans moet hebben met een vervoer over de weg opdat laatstgenoemde aanspraak zou kunnen maken op de borgtocht van de hoofdvervoerder, wel correct?

Er zijn wel argumenten in het voordeel van de stelling dat de onderaannemer gerechtigd is om zich op de borgstelling te kunnen beroepen zonder een onderscheid te maken naar gelang van de door hem uitgevoerde prestatie, t.t.z. zowel voor de uitvoering van een wegvervoer als voor de uitvoering van een ander soort vervoer of van een andere taak in het kader van de oorspronkelijke afgesloten wegvervoervereenkomst.

¹ Docent ULB – Advocaat, Liedekerke.

² In dezelfde zin: Cass. 27 april 2007, www.cass.be. In het algemeen, zie P. POPELIER, Toepassing van de wetten in de tijd, *A.P.R.* 1999.

Het is inderdaad zo dat reeds onder het stelsel van artikel 38 van het koninklijk besluit van 5 september 1978³ deze bepaling “in de ruimste zin” dient te worden geïnterpreteerd. Dit houdt in – aldus de minister – dat de borgtocht in zijn geheel dient tot waarborg van alle schuldvorderingen die voortvloeien uit de uitoefening van het beroep van ondernemer van vervoer van goederen over de weg; als enige beperkende voorwaarde geldt dat de beroepswerkzaamheden waarover sprake op wettige wijze worden uitgeoefend, dit wil zeggen onder dekking van de vereiste vervoermachtigingen⁴.

4. In zijn arrest van 28 april 1995⁵ besliste het Hof dat met de in dit artikel vermelde werkzaamheden bedoeld wordt het vervoer van zaken tegen vergoeding, dit is elk vervoer van zaken verricht ofwel voor een tegenprestatie in geld, in natura of in de vorm van om het even welke rechtstreekse of onrechtstreekse voordelen, ofwel met een verhuurd voertuig.

Bij dit arrest heeft het Hof zich echter uitgesproken tegen een ruime interpretatie door te stellen dat de borgtocht tot zekerheid wordt gegeven voor de schuldvorderingen die in rechtstreeks verband staan hetzij met de uitoefening van een vervoer van zaken van een tegenprestatie, hetzij met een verhuurd voertuig. Zodoende werd de vordering van de leverancier van brandstof aan de wegvervoerder dan ook van de waarborg uitgesloten⁶.

5. Zoals gesteld door advocaat-generaal Dubrulle in zijn conclusie voor het arrest van het Hof van 24 november 2005 (C.040015.N) betreffende het koninklijk besluit van 1991, is de discussie of de onderaannemer zich ook kan beroepen op de borgstelling thans achterhaald door het koninklijk besluit van 7 mei 2002 dat: “*Onder uitdrukkelijke verwijzing naar de bescherming van de onderaannemer, bepaalt dat de borgtocht ook strekt tot dekking van schulden die voortvloeien uit overeenkomsten van onderaanneming.*” In zijn arrest van 24 november 2005 had het Hof immers overwogen dat de verbintenissen van de vervoerder jegens de ondervoerder op wie hij een beroep doet niet het gevolg zijn van een door de vervoerder verricht vervoer, zodat de schuldvordering van de onderaannemer op de hoofdvervoerder geen schuldvordering is die in rechtstreeks verband staat met een vervoer van zaken verricht door de hoofdvervoerder waardoor deze schuldvordering niet gedekt is door de borgtocht.

Het koninklijk besluit van 7 mei 2002 heeft dus uitdrukkelijk gesteld, in strijd met de vorige rechtspraak van het Hof van Cassatie, dat onderaannemers beroep kunnen doen op de waarborg als dit koninklijk besluit er op van toepassing is.

6. Er blijft nog te bepalen, zoals vroeger, welke schuldvorderingen het beroep op de borg kunnen verrechtvaardigen. Het lijkt ons dat het koninklijk besluit van 2002 een ruime interpretatie vereist. De schulden, die voortvloeien uit de levering van bepaalde materiële goederen en diensten die als onontbeerlijk worden beschouwd voor de uitvoering van vervoer van zaken over de weg tegen vergoeding alsook van de ledige ritten in verband met dit vervoer en uit de vervoervereenkomsten, zowel hoofdovereenkomsten als overeenkomsten van onderaanneming, worden thans beschouwd als schuldvorderingen waarvoor aanspraak op de borgtocht kan worden gemaakt.

Er is, o.i., een dubbele uitbreiding van de toepassing van de borg: ten gunste van de ondervoerder en zeker en vast voor levering van brandstof als product onontbeerlijk voor het vervoer⁷ en meer algemeen alle producten en diensten die nauw verbonden zijn aan de verplaatsing van goederen over de weg.

7. Zijn niettemin nog vatbaar voor discussie: sommige toestanden zoals deze met betrekking tot TRW, die in haar hoedanigheid van commissionair inzake gecombineerd wegspoorwegvervoer een gedeelte van het wegvervoer, waartoe een wegvervoerder zich ten aanzien van een derde had verbonden, over het spoor laat verlopen.

Als voorstander van een ruime interpretatie van het koninklijk besluit van 7 mei 2002 en gelet op de inhoud van dit besluit, sluiten wij ons aan bij de stelling van professoren Stijns en Vuye die al i.v.m. het koninklijk besluit van 1991 van mening waren dat enkel de schulden, aangegaan door de vervoerders in de privésfeer en deze volgend uit een onwettige uitoefening van het beroep van ondernemer van goederenvervoer over de weg, uitgesloten zijn van de mogelijkheid om zich te beroepen op de borgtocht⁸ met echter de precisie dat in geval van levering van materiële goederen en diensten aan de wegvervoerder er zich opdringt het bewijs te leveren dat zij werkelijk nodig zijn voor de uitoefening van de bewuste activiteit.

3. Voor de voorgeschiedenis van deze reglementering en haar ontleding, zie S. STIJNS en H. VUYE, “De verplichte borgstelling van vervoerders: een betwist aspect van het economisch administratief recht”, *R.W.* 1995-96, p. 1289 e.v.

4. J. PETERS, “Recente rechtspraak inzake de verplichte borgstelling in het wegvervoer”, *T.B.H.* 2000, p. 566.

5. *Arr. Cass.* 1995, 439.

6. Zie S. STIJNS en H. VUYE, *o.c.*, nr. 13.

7. Zie *contra* het vonnis d.d. 28 november 2006 van de rechtbank van koophandel te Leuven gepubliceerd in dit nummer p. 655.

8. S. STIJNS en H. VUYE, “Wederantwoord van de auteurs op de reactie van mr Cauwe”, *R.W.* 1996-97, p. 29 e.v.